

Av Beate Alstad

Menstruasjon og overtro.

Allerede flere hundre år før Kristus mente legene at det å “balansere en kvinnes væsker” var den rette metoden for å holde henne frisk. Menstruasjonen var en del av denne prosessen og ble sett på som en renselse for å gjøre kvinnen ren. Legene mente menstruasjonen kunne omdirigeres og innta forskjellige former og forlate kroppen via både bryst, spytt og tårer.

Menstruasjon ble ofte sett på som noe skittent, farlig, giftig og til og med smittsomt. Alle de negative effektene ble samlet av naturforskeren Plinius den Eldre i det første århundre etter Kristus. Han slo fast at menstruerende kvinner kunne drepe avlinger, få melk til å skille seg og jern til å ruste. Det merkelige er at alle disse “faktaene” trodde folk på helt opp til 1700 tallet uten at noen våget å protestere. Da er det ikke så rart at behovet for rituell rensing ble praktisert i kristendommen i mange århundrer. Kvinner hadde forbud både mot å gå inn i kirker og å ta imot nattverden når de hadde menstruasjon. Samleie var også forbudt under menstruasjonen, og de som ikke fulgte forbudet ble advart mot at de ville avle barn som var spedalske og monstre. Pave Gregor den store tok til motmæle allerede i det sjette århundre ved å prøve å normalisere menstruasjonen ved å fortelle at den kun var en “ufrivillig skavank” hos kvinnene, men han fikk ikke noe gjennomslag...

I Europa ble menstruasjonen både sett på som helbredende og skadelig, naturlig og magisk. Biskopen i Worms i det 11. århundre hevdet at kvinner trodde menstruasjonsblod hadde magiske egenskaper, og at det kunne få en mann til å elske henne hvis hun klarte å lure litt av blodet inn i maten eller drikken hans. Det antatte behovet for menstruasjon avhang også av status i middelalderen, og rike kvinner skulle ha et større behov for å menstruere på grunn av sitt kraftige kosthold enn fattige kvinner.

Det var først da kvinnene selv begynte å skrive om menstruasjon at holdningene endret seg til at menstruasjon var sunt. En jordmor i Frankrike skrev allerede på 1600 tallet at “det er naturlig for kvinner mellom fjorten og femti år å blø hver måned”. Men på 1800 tallet ble det igjen trukket forbindelseslinjer mellom menstruasjon, kvinnekropp og mental ustabilitet. Leger så da på menstruasjonen som et problem, en fysisk funksjon som jevnlig gjorde kvinner syke, og som også kunne gjøre dem gale. Fravær av menstruasjon eller PMS plager fikk ofte skylden for hysteri, og de kvinnene som fikk hysteriske anfall ble i andre halvdel av 1800 tallet sendt på mentalsykehus.

Det var ikke før oppdagelsen av eggløsningen rundt 1870 og hormoner på 1930 tallet at forskerne fant ut hva som var menstruasjonens rette funksjon; å tømme ut blodet som fyller hinnene i livmoren i fravær av en graviditet.

I dag er det enighet om at rundt 40 prosent av alle kvinner mellom 14 og 50 år som ikke tar p – piller lider av en eller annen plage i forbindelse med menstruasjonen. Det kan være kramper, smerter, svimmelhet eller hodepine, men det er ikke i nærheten av noen form for galskap.

God helg Telemark.